

Редакција часописа Финрар је сматрала пожељним и корисним да се на овај начин читаоцима презентује Развојни програм РС за период 2007 – 2010. године који је усвојила Народна скупштина Републике Српске. То би, по оштрој ојени, могло да послужи као подлога за управљење социјалних програма наших привредних субјеката у наредном периоду.

РАЗВОЈНИ ПРОГРАМ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ 2007-2010.

1. Стратешко одређење и макроекономски оквир инвестиционе политике

1.1. Стратешко одређење

Дугорочно одржив и стабилан раст, зацртан као приоритетан економски циљ, захтијева оптимално могућу комбинацију приватних домаћих и страних улагања, с једне стране, и јавних инвестиција у области за које не постоји довољно интересовања приватног сектора, с друге стране.

Развојни програм Републике Српске 2007-2010. је визија оптималног економског и социјалног развоја Републике Српске у четворогодишњем периоду. Та визија садржи следеће:

- стабилну, добро управљану економију засновану на реструктурираним јавним предузећима, развијеном малом и средњем предузетништву и подстицајној пореској политици,
- снажне јавне финансије које ће обезбиједити оптималну алокацију ресурса ка јавним услугама, виши ниво економске и социјалне инфраструктуре у областима здравственог, пензијског и образовног система,
- позитиван тренд запошљавања са добро обученом и продуктивном радном снагом.

Развојни програм РС подразумева остварење економског раста и подизање конкурентности потенцирањем неискориштених домаћих ресурса и неискориштених производних капацитета.

1.2 Макроекономске пројекције Републике Српске 2007-2010.

1.2.1. Конзервативне процјене са позиције фискалне консолидације

Влада се у току средњорочног периода суочава са више кључних питања везаних за **макроекономске политике**. Она укључују следеће:

- Предузима мјере за повећавање покретљивости и флексибилности радне снаге. Уз то, и мјере за охрабривање домаћих инвестиција и активности приватног сектора;
- Смањење сиве економије. Повећавају се напори на ауторитету и резултатима Пореске управе у вези са смањењем избјегавања пореских обавеза те наставак пореских реформи и у области директних пореза, посебно за повећањем прихода од пореза на имовину;
- Ниво приватних инвестиција и привредних активности генерисаних из домаћих извора значајно се повећавају. Реформске мјере се усмјеравају на повећавање нивоа приватних инвестиција, реструктурирање предузећа и охрабривање конкурентности и извозне оријентације. Посебну важност има покретање стратешких инвестиционих пројеката, као и мјере за стимулацију производње и извоза.

Циљне макроекономске пројекције које настају као резултат провођења конзервативног сценарија макроекономских политика биле би квантитативно садржане у следећем:

Пројекција макроекономских показатеља у РС - конзервативне процјене без РП РС

	2006.	2007.	2008.	2009.
БДП у милионима КМ – текуће цијене	6.012	6.530	7.026	7.543
Број становника – у милионима	1,5	1,5	1,5	1,5
БДП пер capita (по становнику) у КМ	4.062	4.353	4.684	5.029
% раста ГДП-а, номинално	14,5	8,6	7,6	7,4
% инфлације	8,4	2,5	2,1	1,9
% раста БДП-а, реално	4,6	6	5,4	5,4
Просјечне нето плате у КМ	550	600	647	693
Стопа незапослености %	36	34	32	30

Према историјским подацима и пројекцијама удио РС у укупној вриједности БДП-а БиХ износи између 33,3% у 2005. години до 35% у 2010. години.

У периоду 2007-2010. година, очекује се смиривање инфлације и њено кретање од 3,2 до 1,9%. Истовремено, у

посматраном периоду 2007-2010. година, очекује се у Републици Српској реални раст БДП-а од 5,4% и 6% годишње.

1.2.2. Реформске процјене са укључивањем инвестирања средстава од приватизације Телекома Српске

Макроекономске процјене кориштене при изради актуелних стратешких докумената нису узеле у обзир директне и индиректне ефекте реализације приватизације Телекома Српске и по том основу прилива средстава у Буџет Републике Српске у вриједности једногодишњег финансирања. Улагање у развој 1.259,7 милиона КМ, у наредном четворогодишњем периоду, квантитативно и квалитативно утиче на макроекономске показатеље.

Основни макроекономски циљеви Развојног програма РС 2007-2010. по реформском сценарију је:

- Постизање и очување одрживог економског раста и раста запослености,
- Јачање и побољшање конкурентности економије Републике Српске,
- Балансиран регионални развој,
- Промовисање социјалне укључености.

Значајно инвестирање у четворогодишњем периоду имплицираће промијењене макроекономске показатеље као што је представљено у следећој табели:

Пројекција макроекономских показатеља у РС-реформски сценарио					
	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
БДП у милионима КМ – текуће цијене	6.012	6.883	7.314	7.876	8.702
Број становника – у милионима	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
БДП per capita (по становнику) у КМ	4.062	4.588	4.876	5.250	5.801
% раста БДП-а, номинално	14,5	9,0	10	10,5	10,5
% инфлације	8,4	2,5	2,1	1,9	1,9
% раста БДП-а, реално	4,6	6,5	7,8	8,6	8,5
Просјечне нето плате у КМ	550	600	660	719	764
Стопа незапослености %	36	32	30	27	25

Анализирајући досадашње трендове кретања макроекономских показатеља Републике Српске, структуру БДП-а и очекивани прилив навчаних средстава од приватизације процијењен је реалан раст БДП-а у 2007. од 6,5%. Слиједи повећање реалног раста од 7,8% у 2008, условљено динамиком инвестирања наведених средстава. Раст се наставља у 2009. години са 8,6% и 2010. години са 8,5%.

Полазећи од резултата остварених у претходним годинама те очекивања: да слиједе значајнији позитивни резултати из приватизације великих предузећа, да су обезбијеђена средства за неке крупне инфраструктурне пројекте (аутопут, жељезнице), да су у примјени бројне олакшице у трговини са ЕУ, да је стечајем и реструктурирањем прекраћена агонија неких великих предузећа, те да су успостављени механизми квалитетног подстицања пољопривредне производње, у Економској политици Републике Српске за 2007. планирано је продужавање и интензивирање динамике раста, са стопом раста бруто домаћег производа у 2007. години од најмање 8,5% и инфлацијом мањом од 2%. Само са оваквом динамиком раста могуће је изборити равноправну позицију у регионалним интеграцијама и приближавању ЕУ. Сусједне државе, које су економски развијеније, остварују и планирају стопе раста између пет и седам процената.

Као мјере које ће допринијети остварењу задатих макроекономских политика, између осталих, издвојене су следеће активности:

1. **Значајно повећање јавних и страних инвестиција** - Повећањем процента учешћа капиталних инвестиција у Буџету РС **јавне инвестиције** постају генератор укупног раста инвестиција.

Истовремено, за већи прилив страних инвестиција неопходно је:

- Убрзати приватизацију стратешких предузећа;
 - Унапређивати пословну климу и сузбијати негативну перцепцију јавности у вези са страним улагањима;
 - Покренути и уговорити реализацију изградње великих инфраструктурних објеката путем концесија, заједничких улагања или кредита (хидроелектране, термоелектране, аутопут, комунални системи и друго);
 - Предузети мјере на елиминисању перцепције о високом степену корупције;
 - Убрзати активности око наставка преговора за приступање Свјетској трговинској организацији;
 - Поједноставити процедуру регистрације директних страних улагања.
2. **Јачање управљања буџетом** и то системом унутрашњих контрола, интерних буџетских ревизија, те проширењем обухвата трезорског система.
 3. **Пореска политика и јачање пореске администрације** - поједностављење пореског система и смањење пореских процедура.
 4. **Корпоративно реструктурирање и приватизација** - реструктурирање неефикасних предузећа у државном власништву предуслов је за стварање конкурентности домаће привреде.
 5. **Реформа јавне управе** - битан услов за успјех реформи осталих сегмената друштва и са њима је нераскидиво повезана.

Раст приватних инвестиција биће подржан растом кредита пласираних путем Инвестиционо-развојне банке. Очекује се додатни подстицај расту инвестиција преко већ поменутих директних страних улагања у којима се очекује и значајно учешће средстава ИПА фондова Европске уније.

Очекује се и реалан раст извоза роба и услуга при крају пројекцијског периода због стимулисања извозно оријентисане производње.

Реалан раст у Републици Српској биће финансиран свеукупним инвестицијама што је у складу са претпоставкама о вишим приходима од приватизације, али и побољшањем инвестиционе и пословне климе. Побољшање пословне климе реално је очекивати и као посљедицу пројекта “Гиљотина прописа” којим се укидају и смањују бројне административне баријере за пословање.

2. Инвестирање приватизационих прихода

Развојни програм Републике Српска подразумијева инвестирање по конкретним програмима и пројектима са свим елементима финансијске, ефективне и временске одређености.

2.1. Секторска и функционална подјела

Приоритетни сектори инвестирања су:

- Инфраструктура - побољшање стандарда грађана,
- Здравствени систем,
- Образовни систем - унапређење образовања,
- Пензијски систем,
- Привредни развој,
- Унапређење рада државне управе,
- Станоградња.

Инвестирање у приоритетне секторе треба бити остварено путем међусекторских и мултиструктурних програма попут:

- **Економско-социјалног програма** који би садржавао три компоненте: (1) инфраструктуру, (2) реформисање здравственог и пензијског система и (3) развој запослености и људских ресурса, те
- **Привредно-развојног програма** који би садржавао компоненте развоја пољопривреде, енергетике, локалне иницијативе, малог и средњег предузетништва, те станоградњу.

	Нето инвестиција у КМ	Учешће у РП РС у %
Економско-социјални програм	592.059.000,00	47
Привредно-развојни програм	667.641.000,00	53
УКУПНО	1.259.700.000,00	100

При утврђивању омјера у којем Економско-социјални програм и Привредно-развојни програм партиципирају у укупним средствима Развојног програма РС 2007-2010. коришћени су следећи принципи:

- Принцип максимизације привредно-развојних програма,
- Принцип оптимизације издвајања за економско-социјалне програме да би били остварени постављени циљеви,
- Принцип уравнотежености економског развоја као покретача и носиоца дугорочне одрживости, вишег животног стандарда и хитности потреба за смањењем

сиромаштва, те будуће самоодрживости друштвеног развоја.

Функционална подјела

Специфичност и аутентичност Развојног програма Републике Српске огледа се у предвиђеном начину реализације инвестиција којој претходи њихова подјела на:

- **Профитабилне јавне инвестиције** - реализација путем Инвестиционо-развојне банке и њених фондова,
- **Друштвено-корисне јавне инвестиције** – реализација путем буџетског система Републике Српске.

Структура улагања у Економско-социјални програм је следећа:

Сектор	Укупно у КМ	Учешће у РП РС у %
Инфраструктура	262.059.000	20,80
Развој запослености и људских ресурса	80.000.000	6,35
Пензијски систем	200.000.000	15,88
Здравствени систем	50.000.000	3,97
Укупно	592.059.000,00	47

Генерално, очекује се позитиван утицај инвестирања у економско-социјалну инфраструктуру прије свега због подржавања економског раста и конкурентности домаће економије, те раста запослености због апсорпције значајне радне снаге током реализације јавних инвестиција. На овај начин директним ангажовањем неквалификоване и полуквалификоване радне снаге током јавних радова РП РС имаће позитиван утицај и на смањење сиромаштва у Републици Српској.

Привредно-развојна компонента је подијељена на следеће пројекте:

- Пројекти из области компаративних предности РС
- Пројекти развоја предузетништва:
 - Подршка извозно оријентисаној производњи
 - Пројекти подршке SME
 - Пројекти Start-up кредита
- Пројекти корпоративног реструктурирања
- Пројекти подршке локалним иницијативама
- Пројекти станоградње.

Средства предвиђена за инвестирање у производно-развојни програм путем Инвестиционо-развојне банке износе **667.641.000,00 КМ.**

Сектор	Укупно у КМ	Учешће у РП РС у %
Компаративне предности	190.621.000	15.1
Предузетништво и SME	167.000.000	13.2
Корпоративно реструктурирање и стечај	60.000.000	4.8
Локалне иницијативе	150.020.000	12
Станоградња	100.000.000	7.9
Укупно	667.641.000	53

Структуру Инвестиционо-развојне банке чини и **Фонд за развој источног дијела Републике Српске** са обавезом да кроз различите пројекте портфолио овог фонда буде **200 милиона КМ.**

Оперативно, инвестиције из тзв. производне компоненте биће реализоване путем Инвестиционо-развојне банке Републике Српске и фондова у њеном саставу. Ради се о намјенски креираним кредитним линијама које ће уз минималне каматне стопе у процесу отплате стварати значајан револвинг фонд и тиме постати трајан извор подстицајних кредитних средстава.

Сумарно, све активности, програми и поткритеријуми инвестиција ИРБ РС утврђују се стратешким планом инвестиција Инвестиционо-развојне банке који одобрава Влада Републике Српске.

Упутство за припрему приједлога пројеката за РП РС између осталог дефинише и универзалне критеријуме за одабир пројеката, и то:

- Укупан број корисника - овим критеријумом оцјењује се укупан број људи који ће имати директну корист од аплицираног пројекта;
- Финансијска оправданост - овим критеријумом оцјењују се финансијске повољности које ће имати директни корисници аплицираног пројекта;

- Економска оправданост - овим критеријумом оцјењује се које ће економске повољности имати РС од имплементације аплицираног пројекта;
- Социјална оправданост - овим критеријумом оцјењује се које ће социјално-друштвене погодности донијети евентуална имплементација аплицираног пројекта (смањење сиромаштва, расподјела прихода итд.);
- Утицај на окружење - овим критеријумом оцјењује се које ће индикације имплементација аплицираног пројекта имати на окружење са становишта еколошке прихватљивости;
- Способност за имплементацију - овим критеријумом оцјењује се степен способности организације која аплицира пројекат;
- Способност одрживости - овим критеријумом оцјењује се степен самоодрживости аплицираног пројекта.

Оцијењивање и одобравање пројеката по наведеним критеријумима у надлежности је **Савјета за развој који формира Влада Републике Српске.**

Реализација пројеката инвестирања по усвојеном Развојном програму РС врши се у складу са подзаконским актима из области јавних улагања.

У прелиминарно утврђеној динамици финансирања јавних инвестиција акцентирана је друга година у инвестиционом циклусу како би се знатније стимулисали процеси покретања нових инвестиција кроз читав период.

	2007.	2008.	2009.	2010.
Учешће у РП РС (у %)	8	35	36	21
Динамика инвестирања (у КМ)	100.776.000	440.895.000	453.492.000	264.537.000

Предложена динамика финансирања јавних инвестиција резултат је анализе и сагледавања:

- Реалности извршења са становишта потребног времена за провођење процедура,
- Значаја појединих инвестиција,
- Капацитета, те људских ресурса имплементатора,
- Усклађености са другим предусловима (нпр. суфинансирање од стране међународних финансијских институција),
- Динамичке условљености - завршетак једног пројекта (или фазе) условљава почетак другог,
- Синергетског ефекта.

Динамика финансирања дата је у прелиминарном оквиру јер процес предлагања пројеката са свим пројектним елементима попут финансијске и временске одређености тек предстоји.

Циљ је да средства која се уложе кроз одређене инвестиције доживе своју мултипликацију и тиме омогуће да се иста искористе за отпочињање наредних инвестиционих пројеката.

С обзиром на то да се ради о вишегодишњем циклусу сљедећа специфичност РП РС садржана је у обавези да се резервисана, а неактивна новчана средства, у међувремену до повлачења за одређене пројекте, инвестирају у складу са Законом о инвестирању јавних средстава. Тиме средства остварују свој приход и у неактивном периоду.

Развојни програм Републике Српске 2007-2010, са својим иновативним приступом, карактерише:

- Континуитет финансирања јавних инвестиција из периода у период путем мултипликовања средстава која ће се користити кроз профитни дио овог програма,
- Висок степен одговорности свих корисника средстава за наведене пројекте због обавезе враћања средстава.

1. Суфинансирање путем комерцијалних банака - с обзиром на то да се значајан дио средстава из програма јавних инвестиција пласира на кредитној основи путем комерцијалних банака предвиђено је и учешће банака властитим средствима у укупном износу инвестиције према крајњим корисницима средстава;

2. Суфинансирање у сарадњи са међународним организацијама - на начин да се заједнички улаже у пројекте јавних инвестиција са међународним финансијским институцијама попут Свјетске банке и ЕБРД-а које су и до сада показивале спремност да партиципирају у пројектима гдје су постојала средства за улагање од стране званичних институција.

Основни циљ суфинансирања пројеката јавних инвестиција, јесте пренос дијела одговорности на партнере попут општина или приватних предузећа, како би се обезбједио већи ангажман на сваком пројекту, те да би био покренут процес развоја људских ресурса који ће се на нижим нивоима власти бавити управљањем пројектима. Такође, предвиђено је да се кроз пласман средстава путем комерцијалних банака обезбједи поврат средстава у одређеном периоду и наставак сљедећег инвестиционог циклуса. Кроз суфинансирање са међународним финансијским организацијама постиже се индиректан ефекат слањем поруке да се ради о сигурном и пожељном инвестиционом амбијенту. Поред тога отварају се могућнос-

ти за аплицирање других инвестиционих пројеката код многих међународних фондова.

Извјештаје о реализацији пројеката Министарство финансија доставља полугодишње Савјету, а Савјет, на основу добијених извјештаја, доноси кључне одлуке о даљим активностима и извјештава Владу Републике Српске.

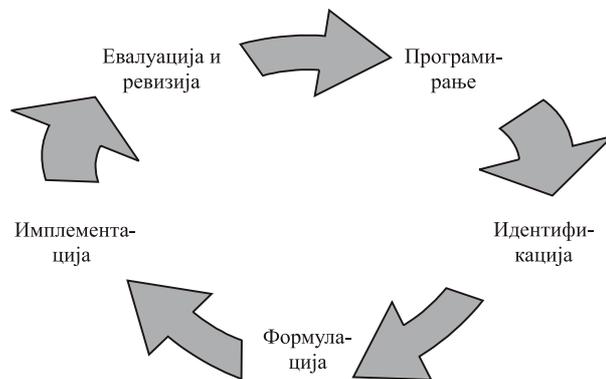
Након што се пројекат реализује према пројектном плану, ресорно министарство, у сарадњи са предлагачем пројекта, закључује пројекат и сачињава завршни извјештај који доставља Министарству финансија, а Министарство финансија Савјету.

Надзор над јавним инвестицијама мора неопходно остати у ингеренцији Владе РС, тј. Министарства финансија и ресорног министарства, у зависности од тога на коју се област односи инвестиција, у смислу праћења реализације и поштовања основних принципа и критеријума на основу којих је одређени пројекат добио статус јавне инвестиције. На овакав начин обезбједиће се потпуно управљање процесом јавног инвестирања и кроз то ће се добити пуни ефекат средстава намијењених за јавне инвестиције.

2.2. Управљање пројектним циклусом

Вођење пројеката у оквиру РП РС биће по тзв. интегрисаном приступу. Интегрисани приступ подразумијева неколико међусобно условљених фаза и три кључна принципа:

1. Доношења одлука о критеријумима и процедурама посебно за сваку фазу пројектног циклуса,
2. Свака фаза пројектног циклуса је прогресивна - свака завршена фаза треба бити повезана са успјехом наредне, и
3. Ново програмирање и идентификација пројеката зависи од резултата мониторинга и евалуације који обезбјеђује повратне информације (feedback).

У пракси трајање и важност сваке фазе циклуса варира у зависности од врсте пројекта и задатих циљева што значи да је обезбјеђење адекватног времена и извора у процесу идентификације и формулације пројекта од кључне важности за дизајнирање и ефективну имплементацију изводљивих пројеката.

PCM – Управљање пројектним циклусом осигурава да су пројекти **релевантни** у односу на договорене стратегије и реалне проблеме циљне групе, **изводљиви** са реалистично утврђеним циљевима, те **одрживих** резултата. Ради остварења наведеног потребно је обезбједити активно учешће кључних доносиоца одлука, коришћење

логичке матрице у повезивању кључних елемената пројекта (проблеми, циљеви, стратегије, доносиоци одлука), укључивање кључних квалитативних критеријума у свакој фази пројектног циклуса, те произвести кључне документе доброг квалитета у свакој фази као подршку добром информисању доносиоца одлука. У дизајнирању и повезивању кључних елемената пројекта биће кориштен приступ израде логичких матрица.

Приступ коришћења логичких оквира (LFA) дизајниран је како би елиминисао три основна проблема у управљању пројектима:

- Планирање је преопширно, без јасно дефинисаних циљева,
- Управљачке одговорности су нејасне, и
- Евалуација се своди на рекламни процес, без анализирања да ли су пројектни циљеви заиста остварени.

LFA је аналитички процес и сет инструмената који треба да подрже планирање и управљање пројектом. Обезбјеђује сет interlockong концепата који се користе као дио итеративног процеса у структурирању и систематичној анализи пројектног програма или идеје.

LFA омогућује да информације буду анализирани и организоване на свеобухватан начин тако да важна питања могу бити разматрана, слабости идентификоване и доносиоци одлука информисани због њиховог бољег разумевања, све с намјером препознавања који пројектни циљеви треба да буду остварени. **Након аналитичког процеса користи се логичка матрица** као производ аналитичког процеса.

3. Инвестиције у току - Програм јавних улагања РС 2007-2009. ("ПИП РС 2007-2009")

Дакле, независно од Развојног програма РС 2007-2010. година (РП РС), настављене су активности у склопу Програма јавних улагања РС, те је од стране Министарства финансија, а у сарадњи са свим министарствима Владе РС, **припремљен Програм јавних улагања Републике Српске за период 2007-2009. година ("ПИП РС 2007-2009").**

Основна намјена "ПИП РС 2007-2009" јесте да прикаже цјеловиту слику јавних инвестиција у Републици Српској, и то инвестиција у току за чију реализацију су обезбијеђени извори финансирања и нових приоритетних инвестиција за чије финансирање је извјесно да ће средства бити обезбијеђена.

"ПИП РС 2007-2009" садржи (као прилог) и списак приоритетних пројеката кандидованих од стране ресорно надлежних министарстава у складу са општим развојним циљевима и појединачним секторским стратегијама, али за чије финансирање у периоду кандидовања нису обезбијеђени, нити извјесни извори средстава.

Извори финансирања пројеката могу бити:

- Ино-средства, и то кредитна и донаторска средства међународних финансијских институција (Свјетска банка - WB, Европска инвестициона банка - EIB, Европска банка за обнову и развој - EBRD, Развојна банка Савјета Европе-СЕВ, Међународни фонд за развој пољопривреде - IFAD, Европска комисија, Фонд за економску развојну сарадњу - EDCF, Организација земаља извозница нафте - ОПЕС Фонд за међународни развој, и друге) и влада појединих земаља,
- Домаћа средства, и то: буџетска средства намјенски издвојена за финансирање јавних инвестиција; буџетска средства намјенски издвојена у оквиру ресорно надлежних министарстава за кофинансирање пројеката; буџетска средства у оквиру капиталних расхода и текућих грантова појединих министарстава; средства градова, општина, јавних предузећа, фондова и крајњих корисника за кофинансирање пројеката; концесије, и друго.

3.1. Инвестициони пројекти са обезбијеђеним изворима финансирања

Из "ПИП РС 2007-2009" видљиво је да се за реализацију пројеката планира уложити 1.217.531.000,00 КМ из свих извора финансирања (у 2007. години 328.014.000,00 КМ, у 2008. години 479.771.000,00 КМ и у 2009. години 409.746.000,00 КМ), у чему су ино-кредитна и грант средства 983.143.000,00 КМ или 80,75% (ино-кредитна средства 807.006.000,00 КМ, ино-грантови 176.137.000,00 КМ)

У 2007. години у Буџету РС за финансирање пројеката планирана су средства у износу од 65.988.000,00 КМ (укључујући и износ од 38.300.000,00 КМ планиран Буџетом РС у дијелу "остала буџетска потрошња", на ставки "821800-јавне инвестиције" за финансирање приоритетних пројеката јавних улагања у РС), и процијењена потреба за овим средствима у 2008. години у износу од 55.797.000,00 КМ и у 2009. години у износу од 58.797.000,00 КМ, што укупно износи 180.582.000,00 КМ у посматраном трогодишњем периоду (напомињемо да процијењена буџетска средства за 2008. и 2009. годину укључују и средства од продаје Рафинерија Брод и Модрича, и то у 2008. години 20.000.000,00 КМ и у 2009. години 28.896.000,00 КМ). Учешће буџетских средстава у финансирању пројеката из ПИП-а у посматраном трогодишњем периоду износи 14,83%. Из осталих извора потребно је у истом периоду издвојити 53.806.000,00 КМ или 4,42%.

3.2 Планирана улагања по секторима 2007-2009.

У наредној табели дајемо преглед планираних улагања по пројектима из "ПИП РС 2007-2009" збирно по секторима, и то посебно из свих извора финансирања и само из буџетских средстава, као и проценат учешћа сваког ресора у укупним изворима финансирања и финансирању из буџетских средстава у посматраном трогодишњем периоду.

Ред. бр.	СЕКТОР	Планирана улагања 2007-2009. из свих извора		Планирана улагања 2007-2009. из буџетских средстава	
		Износ (у КМ)	%	Износ (у КМ)	%
1.	Институције РС	1,500,000.00	0.12	1,500,000.00	0.83
2.	Унутрашњи послови	19,885,000.00	1.63	19,885,000.00	11.00

3.	Просвјета и култура	10,310,000.00	0.85	5,810,000.00	3.22
	-Основно образовање	1,610,000.00		1,610,000.00	
	-Средње образовање	3,747,000.00		0.00	
	-Високо образовање	4,253,000.00		3,500,000.00	
	-Култура	700,000.00		700,000.00	
4.	Финансије	36,690,000.00	3.01	12,894,000.00	7.14
5.	Правда	12,094,000.00	0.99	1,666,000.00	0.92
6.	Управа и локална самоуп.	3,083,000.00	0.25	3,083,000.00	1.71
	-Деминирање	3,083,000.00		3,083,000.00	
7.	Наука и технологија	3,030,000.00	0.25	3,030,000.00	1.68
	-Наука	3,030,000.00		3,030,000.00	
8.	Здравље и социјална зашт.	149,279,000.00	12.26	10,558,000.00	5.85
	-Здравље	140,985,000.00		5,065,000.00	
	-Социјална заштита	8,294,000.00		5,493,000.00	
9.	Привреда, енергет. и развој	191,364,000.00	15.72	0.00	0.00
	-Енергетика	191,364,000.00		0.00	
10.	Пољопр. шумарст. и водоп.	102,003,000.00	8.38	40,552,000.00	22.46
	-Пољопривреда	32,678,000.00		4,591,000.00	
	-Шумарство	34,725,000.00		32,600,000.00	
	-Водопривреда	34,600,000.00		3,361,000.00	
11.	Саобраћај и везе	601,562,000.00	49.41	54,317,000.00	30.08
	-Друмски саобраћај	298,228,000.00		2,300,000.00	
	-Железнички саобраћај	301,613,000.00		51,296,000.00	
	-Ваздушни саобраћај	1,721,000.00		721,000.00	
12.	Прост.урђ, грађев. и екол.	62,301,000.00	5.12	18,073,000.00	10.01
13.	Рад и борачко-инвал.зашт.	3,926,000.00	0.32	1,087,000.00	0.60
	-Рад	3,926,000.00		1,087,000.00	
14.	Економски односи и коорд.	1,275,000.00	0.11	1,275,000.00	0.71
15.	Избјеглице и расељ. лица	19,229,000.00	1.58	6,852,000.00	3.79
УКУПНО		1,217,531,000.00	100.00	180,582,000.00	100.00

1. Пројекат “Енергија 4”, у ресорној надлежности Министарства привреде, енергетике и развоја. Вриједност Пројекта је сса 166,5 милиона КМ и имплементира се у периоду 2007-2010. година.
2. Пројекат “Национални путеви: Бањалука-Градишка”, у ресорној надлежности Министарства саобраћаја и веза. Вриједност Пројекта је сса 222,0 милиона КМ и имплементира се до краја 2010. године.
3. Пројекат јачања здравственог сектора, у ресорној надлежности Министарства здравља и социјалне заштите. Вриједност Пројекта је сса 24,4 милиона КМ и имплементира се у периоду 2006-2010. година.
4. Пројекат реструктурисања образовања, у ресорној надлежности Министарства просвјете и културе. Вриједност Пројекта је сса 4,9 милиона КМ.
5. Пројекат реконструкције стамбених објеката за повратак избјеглица и расељених лица, у ресорној надлежности Министарства за избјеглице и расељена лица. Вриједност Пројекта је сса 10,8 милиона КМ.
6. Пројекат регистрације земљишта, у ресорној надлежности Министарства правде. Вриједност Пројекта је сса 10,8 милиона КМ.
7. Пројекат унапређења руралног предузетништва, у ресорној надлежности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде. Вриједност Пројекта је сса 14,3 мил.КМ.
8. Пројекат управљања чврстим отпадом, у ресорној надлежности Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију. Вриједност Пројекта је сса 16,3 мил.КМ.

Из Бюжета РС у 2007. години, из средстава за јавне инвестиције у износу од 38,3 мил. КМ, финансираће се неколико значајних пројеката, као што је зграда председника РС и зграда Владе РС, зграда АПИФ-а у Бијељини, Агенција за обезбјеђење објеката и личности, систем за мониторинг у МУП-у РС, Ваздухопловни сервис РС, Агенција за лијекове, реконструкција објеката у касарни Врбас за потребе Универзитета у Бањалуци, реконструкција и проширење Ректората у Источном Сарајеву, реконструкција Дјечијег позоришта у Бањалуци и изградња основних школа у Каракају и Брањеви. Одлуку о финансирању ових пројеката донијела је Влада РС на приједлог Комисије за одређивање приоритетних пројеката Програма јавних улагања у Републици Српској именоване Рјешењем Владе РС од 13.12.2006. године – “Службени гласник Републике Српске” број 124/06.

Поред тога, Буџет Републике Српске учествује у финансирању бројних међународних пројеката, у 2007. години то конкретно износи 9,712 мил. КМ, док кроз различите инвестиционе пројекте министарства инвестирају у 2007. години 17,976 мил. КМ.

3.3. Инвестициони пројекти без обезбјеђених извора финансирања

Поред пројеката са извјесним изворима финансирања, постоје пројекти високог приоритета, кандидовани од стране ресорних министарстава, за које нису обезбјеђени, нити извјесни извори финансирања. Вриједност ових пројеката износи 7.652.054.000,00 КМ, од чега се на сектор енергетике односи 6.591.500.000,00 КМ или 86,14%, а затим слиједе сектори саобраћаја и веза (267.468.000,00 КМ или 3,50%), здравља и социјалне заштите (237.100.000,00 КМ или 3,10%), рада и борачко-инвалидске заштите (224.974.000,00 КМ или 2,94%), пољопривреде, шумарства и водопривреде (212.800.000,00 КМ или 2,78%), и други.

Видљиво је да је вриједност кандидованих пројеката без извјесних извора финансирања пет пута већа од буџета РС за 2007. годину. Иако се ради о приоритетним пројектима, није реално исте укључити у главну листу “ПИП РС 2007-2009”. Уколико се за финансирање неког од пројеката обезбједе финансијска средства, исти ће са листе приоритета бити укључен у ПИП у овој години или приликом ажурирања Програма јавних улагања наредне године, тј. за период 2008-2010.

Листа приоритета је саставни дио “ПИП РС 2007-2009” јер увијек постоји могућност да се међународне финансијске институције или владе земаља лобирају и заинтересују за финансирање неког од пројеката на грант основи или под за РС прихватљивим условима кредитирања, или да се изнађу домаћи извори финансирања - средства од приватизације, концесије, и слично.

4. Планиране заједничке инвестиције у процесу преговарања

Инвестициони циклус подразумијева константан и увијек активан процес планирања, преговарања и извођења инвестиција. Тренутно, у Републици Српској у различитим секторима преговора се о неколико важних пројеката који, уколико преговори буду успјешно реализовани, најављују значајна заједничка улагања институција Републике Српске и страних партнера.

• Електроенергетски сектор

ТЕ Гацко 2

Електропривреда РС ће партиципирати у изградњи рудника и ТЕ Гацко 2 улогом концесионог права на ек-

сплоатацију угља и уносом дијела или цјелокупне инфраструктуре из прве фазе.

Постоје двије варијанте о томе колику инсталисану снагу треба да има нови блок ТЕ Гацко 2, и то:

- према стратегији развоја Електропривреде РС инсталисана снага треба да буде 300 MW и просјечна годишња производња 1500 GWh,
- према приједлогу чешке електропривреде (ЧЕЗ) инсталисана снага треба да буде 660 MW и просјечна годишња производња 4500 GWh.

Висина инвестиције је сса 1,4 млрд КМ и директно зависи од инсталисане снаге, а специфичне инвестиције крећу се у границама од 1400 до 1600 USD/KW. Изградња би трајала пет година.

ТЕ Угљевик 2

У зависности од препорука студије изводљивости која се ради заједно са стратешким партнером, америчко-енглеском компанијом - АЕС, Електропривреда РС ће партиципирати у изградњи Рудника и ТЕ Угљевик 2 улогом концесионог права на експлоатацију угља и уносом дијела или цјелокупне инфраструктуре из прве фазе.

Постоје двије варијанте о томе колику инсталисану снагу треба да има нови блок ТЕ Угљевик 2, и то:

- према стратегији развоја Електропривреде РС, инсталисана снага треба да буде 300 MW и просјечна годишња производња 1500 GWh,
- према приједлогу Електропривреде Словеније, која се појављује као други могући стратешки партнер, инсталисана снага треба да буде 660 MW и просјечна годишња производња 4500 GWh.

Изградња термоелектране трајала би пет година. Висина инвестиције је сса 1,4 млрд КМ и директно зависи од инсталисане снаге, а специфичне инвестиције крећу се у границама од 1400 до 1600 USD/KW. Имајући у виду да би се одређени капацитети изграђени за рад ТЕ Угљевик 1 могли користити и за рад ТЕ Угљевик 2, вјероватно је да би специфичне инвестиције могле бити мањег обима.

ХЕ Бук Бијела

Урађена је пројектна документација на нивоу главног пројекта, у већој мјери извршена експропријација земљишта и извршени припремни радови у вриједности од сса 30,0 мил. EUR.

Инсталисана снага ове ХЕ на Дрини треба бити 450 MW и просјечна годишња производња 1150 GWh вршне (знатно скупље) електричне енергије. Вриједност инвестиције је сса 548,0 мил. КМ.

ХЕ Дубровник 2

Електропривреда РС са Електропривредом Хрватске намјерава да заврши реконструкцију ХЕ Дубровник 1 и изгради ХЕ Дубровник 2 (у сливу ријеке Требишњице). Обје електране имале би инсталисану снагу 560 MW. Електропривреда Хрватске посједује студију о економској оправданости, а градња би трајала четири године.

Вриједност инвестиције је сса 343,0 мил. КМ.

Пројекат “Горњи хоризонти”

Пројекат подразумијева прикупљање вода “Горњих хоризоната”. Ради се о другој етапи развоја система (прва ета-

па је завршена, а подразумијевала је изградњу Билећког језера и три хидроелектране - Грнчарево, Требиње и Дубровник 1) у којој је планирано да се изгради неколико акумулација и тако изврши временска прерасподјела отицања воде и уједно заштита од поплава.

Просторна прерасподјела и доступност води омогућиће се изградњом тунела између крашких поља (Невесинског, Дабарског и Фатничког) и канала кроз наведена поља, односно канала кроз Билећко поље.

• Чврста инфраструктура

Мрежа аутопутева у РС

За завршетак прве фазе аутопута Бањалука-Градишка (до краја 2007. године) и другу фазу (која треба да почне 2008. године) потребно је обезбиједити додатних 200,0 мил. КМ, поред већ обезбијеђених сса 220,0 мил. КМ из кредитних средстава Европске инвестиционе банке, Европске банке за обнову и развој и властитих средстава (средства ГСМ лиценце).

Очекује се и успјешан завршетак преговора са потенцијалним страним концесионарима за реализацију пројекта итградње мреже аутопутева у РС у вриједности од сса 4,0 млрд. КМ.

Изградња пруге Брод-Модрича

Изградња пруге Брод-Модрича у дужини од 50 км, у циљу повезивања Рафинерије нафте Брод и Рафинерије уља Модрича, као и обављања јавног жељезничког саобраћаја за потребе привреде и становништва.

Вриједност инвестиције је сса 137, 0 мил. КМ. Изградња ове пруге је уговорена са руском компанијом која купује рафинерије, на начин да руска компанија уложи сса 88,0 мил. КМ, а Влада РС сса 49,0 мил. КМ и то од средстава добијених продајом рафинерија.

• Туризам

За четворогодишњу реализацију Мастер плана Јахорина, који подразумијева изградњу туристичког комплекса уз учешће и страних партнера, предвиђено је улагање у износу од сса 272,0 мил. КМ.

5. Резиме

Документ "Развојни програм Републике Српске 2007-2010" конципиран је на начин да укаже на циљеве и приоритете економског и социјалног развоја Републике Српске у периоду 2007-2010. година и пружа реалну визију функционалне политике инвестирања у Републици Српској која доприноси одрживом развоју и конкурентности домаће економије до 2010. године.

Извјесно је да ће се у четворогодишњем периоду у Републици Српској по одабраним програмима инвестирати:

- **1.259,7 милиона КМ** средстава остварених приватизацијом
- **1.217,5 милиона КМ** јавних улагања по пројектима из ПИП-а РС.

Имајући у виду преговоре у поодмаклој фази по пројектима поменутих у поглављу 4 (Планиране заједничке инвестиције у процесу преговарања), уколико се исти буду успјешно реализовали, може се очекивати да дугорочно, у периоду 2007-2015. година, буде реализовано још

- **8.717,0 милиона КМ.**

Из документа ће произлазити једногодишњи акциони планови како би се обезбиједило динамичко управљање инвестиционом политиком и развојем у Републици Српској.